

Investeren in de band met het middenveld Insamenspraak als kompas voor effectief beleid

Geëngageerde inwoners garanderen gedragen beleid, maar een cultuur van inspraak groeit niet vanzelf. Ter gelegenheid van de Internationale Dag van de Democratie op 15 september lichten we de acht waarden voor participatie van Insamenspraak toe. Ze zijn opgemaakt door een brede groep middenveldorganisaties.

De stad Oostende wil participatie en inclusie niet alleen als beleidsdoelen formuleren, maar ze ook structureel verankeren. Ze onderschreef de acht waarden van Insamenspraak. Wat betekent participatie in de praktijk? Hoe bereik je burgers die verderaf staan van het beleid? Welke rol hebben middenveldorganisaties in een participatiecultuur? Hoe ga je om met hun input? En wat doe je als het schuurt? Een gesprek met de participatieambtenaar Lora Patteeuw toont hoe de acht waarden van Insamenspraak het lokale beleid geleidelijk doen

evolueren van een ambitie naar een concrete werkwijze. Haar tip voor andere besturen? 'Begin er gewoon aan. Je kunt veel doen met weinig middelen. Insamenspraak is een prima startpunt voor gesprek.'

Participatie als proces, niet als moment

'Participatie is voor ons een proces, geen momentopname.' Lora Patteeuw heeft een duidelijke visie. Participatie is geen eenmalige enquête of verplicht adviesmoment. Het is een manier van werken, een leerproces dat ruimte laat voor vertrouwen, be-

trokkenheid, en soms ook spanning. 'Insamenspraak kwam op het juiste moment op ons pad, want de stad neemt participatie als transversaal thema op in het meerjarenplan. Dat betekent dat elke dienst, van mobiliteit tot armoedebestrijding, nadenkt over hoe en wanneer burgers, gebruikers of andere betrokkenen meegenomen worden in het beleid. De acht waarden van Insamenspraak vormen een prima tool in dat proces. De officiële ondertekening biedt ook houvast aan alle diensten en adviesraden.'

Schepen van Participatie Judith Ooms benadrukte bij ondertekening het belang van goede beleidsparticipatie: 'Het charter geeft ons richting om participatie op een goeie manier te organiseren. Anderzijds dient het als evaluatietool om op regelmatige basis terug te koppelen met het middenveld en de adviesraden. Participatie heeft binnen het bestuursakkoord van de stad een prominente plaats en dit engagement versterkt die ambitie.'

Lora Patteeuw:
'Insamenspraak is geen eindpunt, eerder een vertrekpunt en kompas. Er zijn telkens nieuwe vragen en open eindes. En dat is goed. We willen geen stadsverhaal, maar een samen-verhaal.'

Insamen-watte?

Verenigingen met een maatschappelijk doel weten wat er leeft in de maatschappij. Zij vangen kleine en grote problemen op. Omdat ze zo dicht bij de bevolking staan, zijn ze de uitgelezen partner voor lokale besturen. Toch loopt de samenwerking niet altijd even soepel. Verwachtingen kunnen verschillen, of de verschillende partijen vullen participatie elk op een andere manier in. Dat is jammer. Goede samenwerking creëert namelijk beleid dat gestoeld is op de behoeften en wensen van alle inwoners.

Insamenspraak schuift acht waarden voor hoogstaande beleidsparticipatie naar voren. Ze dienen als leidraad en ambitie. Zowel het lokale bestuur als het middenveld als geëngageerde burgers kunnen de acht waarden gebruiken om samen aan tafel te gaan zitten. Insamenspraak biedt handvatten, inspiratie en concrete methodieken om beleidsparticipatie succesvol te integreren. Door de acht waarden te gebruiken als toetssteen kun je samen beslissen waar je meer op wilt inzetten. Als blijkt van uitgesproken ambitie onderteken je de waarden op de site insamenspraak.be. Insamenspraak is ontstaan vanuit de Verenigde Verenigingen en wordt getrokken door Beweging.net, De Federatie, Netwerk tegen Armoede en 11 11 11.

De badstad heeft niet alleen aandacht voor participatie wanneer het vlot loopt. Ook als het schuurt, wanneer meningen botsen of belangen uiteenlopen, kiest Oostende voor dialoog. 'We streven niet alleen naar consensus, maar maken ook ruimte voor spanning. Dat is waar echte betrokkenheid ontstaat.'

De middenveldorganisaties met hun brede achterban en eigen inspraakmomenten hebben een prominente plaats in het debat. 'Kritisch zijn is ook de rol van middenveldorganisaties. Zij dagen ons uit en houden ons scherp. Het is belangrijk dat ze dat doen,' stelt Lora Patteeuw.

Onbekend is onbekend, meer niet

Toch zijn er nog blinde vlekken, dat erkent de stad. Niet iedereen voelt zich aangesproken door klassieke participatiemomenten. Wie het een te grote drempel vindt om op info- of inspraakmomenten langs te gaan, wie geen vertrouwen heeft in 'de stad', of wie zich gewoonweg nooit uitgenodigd voelt, blijft te vaak buiten beeld. Daarom investeert Oostende in de band met het middenveld. 'We merken dat we nog te weinig mensen met een migratieachtergrond bereiken, of mensen in kwetsbare situaties. Vertrouwen opbouwen is essentieel. We moeten letterlijk meer op straat zijn, fysiek aanwezig zijn, en nieuwe mensen leren kennen.'

De samenwerking met het middenveld blijkt daarin fundamenteel. Organisaties zoals Samen DiVers en BMLIKO, twee verenigingen waar mensen in

Wat Oostende kan, kun jij toch ook?

Waarom ondertekenen? Zo geef je duidelijk het signaal aan je burger dat je beleidsparticipatie ernstig neemt. Bovendien geven de acht waarden houvast om van gemeentelijke besluitvorming een zaak van iedereen te maken waardoor de betrokkenheid en het enthousiasme toenemen. Ga niet enkel intern het gesprek aan, maar laat je inspanningen ook aan de buitenwereld zien.

Judith Ooms:

'Het charter geeft ons richting om participatie op een goeie manier te organiseren.

Anderzijds dient het als evaluatietool om op regelmatige basis terug te koppelen met het middenveld en de adviesraden.'

armoede het woord nemen, bereiken inwoners die de stad zelf niet ontmoet. De stad Oostende vindt het dan ook belangrijk dat hier een duurzame samenwerking ontstaat. Ze heeft structureel overleg met de twee partners, en ook met het netwerk 'Iedere Stem Telt'. Twee keer per jaar is er een overleg waar alle signalen van de middenveldpartners worden gebundeld. Zo maken ze ruimte voor dialoog. Hun input bepaalt het vervolg. Ook de meerjarenplanning ligt nu voor aan de organisaties. Want beleid dat gedragen is, is beleid dat werkt.

Dichtbij werkt

Oostende mikt niet op één methode voor alle participatie. De stad werkt samen met adviesraden, panels en netwerken rond thema's zoals armoede of duurzaamheid. Daarnaast werkt ze wijkgericht, bijvoorbeeld met bewonersvergaderingen en burgerbudgetten. Ook op projectniveau zoekt ze naar methodes die echt verbinding maken met inwoners. Daarnaast krijgen actiegroepen die vanuit burgers ontstaan ruimte. 'Waar onvrede vroeger tot actie leidde, zijn er nu partnerschappen. We willen ieders expertise inzetten.'

Wat telkens opnieuw blijkt: hoe dichterbij de thema's bij de leefwereld van mensen aansluiten, hoe groter de betrokkenheid. Een vergadering over een nieuw skatepark lokt mensen uit de buurt wel, als je hen persoonlijk uitnodigt. Bij grootschaliger beleidsvragen is dat moeilijker. Maar dat wil niet zeggen dat mensen zich niet willen uitspreken.

Ze willen vooral meedoen op een manier die aansluit bij hun realiteit.

Groeikansen

Dat de stad Oostende tijd en energie in participatie steekt, is duidelijk. Toch ziet Lora Patteeuw nog groeipunten. Ze pikt er waarde nummer 6 uit: 'We gaan aan de slag met de resultaten.' 'Op welke manier ga je voort als je eenmaal input hebt? Samen, apart? En wat als je niet iedereen meekrijgt?' Hier wil ze meer mee bezig zijn. Daarom werkt de stad nu aan een participatiereglement waarin wordt vastgelegd hoe processen verlopen, wie aangesproken wordt, en hoe terugkoppeling gegarandeerd wordt. De acht waarden van Insamenspraak dienen als leidraad. Waarden als 'We luisteren echt naar iedereen', 'We gaan aan de slag met de resultaten' en 'We communiceren verbindend over het proces' helpen om keuzes te maken en het participatieproces richting te geven.

Gedeeld verhaal

De stad ondertekende Insamenspraak zonder enige aarzeling want participatie is een speerpunt in het beleid. 'Insamenspraak is geen eindpunt, eerder een vertrekpunt en kompas. Er zijn telkens nieuwe vragen en open eindes. En dat is goed. We willen geen stadsverhaal, maar een samen-verhaal,' besluit de participatieambtenaar. En dat is exact waar Insamenspraak voor staat. —

EVA VAN DE PUTTE

Insamenspraak - de Verenigde Verenigingen

De acht waarden van Insamenspraak

- 1 We nemen onze tijd voor inspraak en verandering.
- 2 We werken in volle transparantie.
- 3 We luisteren écht naar iedereen.
- 4 We maken middelen vrij om participatie te doen slagen.
- 5 We engageren ons via duurzame relaties.
- 6 We gaan aan de slag met de resultaten.
- 7 We communiceren verbindend over het proces.
- 8 We nemen het geleerde mee naar de toekomst.